

ABD SEÇİMLERİNİN PİYASA ETKİSİ

3 Kasım'da gerçekleşecek ABD seçimlerine bir haftadan az bir süre kaldı ancak hem anketler hem de seçim sonrası kongrenin kompozisyonu belirsizlik arz etmeye devam ediyor. ABD'nin seçim sistemine göre Kongre seçimleri başkan seçimleri kadar rekabetçi ve önemli. Bunun nedeni Kongre'nin yasa yapmada merkezi bir rol oynaması. Yürütme işlevinin parlamento tarafından yapıldığı parlamenter sistemden farklı olarak, Amerikan sistemi yasama ve başkanlık organlarını birbirinden ayırıyor. Başkanlar ve yasama organı üyeleri ayrı ayrı seçiliyor. Temsilciler Meclisi ve Senato Başkan'dan bağımsız karar alıyor. 400'ün üzerinde üyesi bulunan Temsilciler Meclisi üyeleri dar bölge sistemiyle iki yıllığına seçiliyor. En az nüfuslu olan eyaletlerin bile en az bir temsilci hakkı bulunuyor. ABD Senatosu ise 50 eyaletin her birinden seçilen iki senatörden ve toplam 100 üyeden oluşuyor. ABD Senatosu'nun üçte biri her 2 yılda bir yapılan seçimlerle yenileniyor. Üyeler genellikle Cumhuriyetçi Parti veya Demokrat Partiden oluşuyor; nadiren üçüncü parti veya bağımsız senatörler yer alıyor. Dolayısıyla seçimin ardından Başkan'ın kim olacağını yanı sıra Senato ve Temsilciler Meclisi'nin dağılımı da hem küresel piyasalar hem de Türkiye için çok önemli olacak. Hem başkan hem de Senato ve Temsilciler Meclisi üyeleri seçimi ile ilgili senaryolar ve piyasa etkileri şu şekilde:

Mavi Dalga (Blue Wave): Hem Temsilciler Meclisi hem Senato'da Demokratların çoğunluğu alması senaryosuna Blue Wave – Mavi Dalga adı veriliyor. Bu senaryo birkaç hafta önce Joe Biden'ın daha yüksek kurumlar vergisi ve daha fazla regülasyon getireceği beklentisiyle negatif fiyatlanırken son hafta da anketlerde Biden'ın Donald Trump'ın önünde olması belirsizliğin azalmasına neden olduğu için Biden yanlısı piyasa hareketlerinin daha pozitif olmasına neden oluyor. Türkiye için ise bu kompozisyon yani Biden'ın başkan seçilmesi ve Kongre'nin gücünü arkasına alması en kötü senaryo olacak. Bunun nedeni Türkiye'nin S400 savunma sistemi alımı sonrası ABD'nin uygulamaya kalktığı CAATSA (The Countering America's Adversaries Through Sanctions Act) yaptırımlarını Başkan Trump'ın ötelemeyi başarmasıydı. Joe Biden'ın böyle bir çaba içerisinde olmayacağı beklentisi hakim. Ayrıca birkaç hafta önce Biden, açıklamasında, "Trump yönetimi, Yunanistan'a yönelik bölgede herhangi bir provokatif eylemden kaçınması, askeri tehditleri bırakması ve diplomasi için alan yaratması konusunda Türkiye'ye baskı yapmalı." demişti. Bu ve bunun gibi yaklaşımları Joe Biden'ın seçilmesinin Türkiye açısından oldukça olumsuz olacağını düşündürüyor. Öte yandan Biden'ın başkan seçilmesi ve demokratların hem Temsilciler Meclisi hem Senato'da çoğunluğu elde etmesi uzun zamandır beklenen mali teşvik paketinin de çok kısa bir süre içerisinde oylanması ve onaylanması anlamına gelecek. Bu da hem küresel hem de yurtiçi piyasalara oldukça olumlu yansıtacak bir unsur.

Özlem Derici Şengül
ozlem.sengul@spinn
consulting.com

Trump'ın seçilmesi: ABD için en iyi senaryo olarak değerlendirilmese de Türkiye için en iyimser sonuç doğuracak senaryo Donald Trump'ın yeniden seçilmesi olacaktır. Çünkü Türkiye'nin S400 savunma sistemi alımından sonra sistemin denemelerin başlaması CAATSA yaptırımlarının devreye girip girmeyeceği sorularını beraberinde getirmişti. Türkiye geçen sene F-35 sisteminin üretim programından çıkartılmasına rağmen ABD Başkanı Trump sayesinde CAATSA yaptırımları ile karşılaşmadı. CAATSA'nın uygulanması kararının Başkan'ın yetkisinin üzerinde olduğu belirtilse de Trump'ın yeniden seçilmesi Türkiye'ye yaptırım beklentilerini azaltacaktır. Bu senaryoda Senato'da Cumhuriyetçilerin, Temsilciler Meclisi'nde Demokratların hakim kalmaya devam etmesi beklendiği için mali teşvik paketi ile ilgili beklentiler karşılanmayabilir ve gecikme piyasalarda negatif yansıma bulacaktır. Bu yüzden yurtiçi piyasalarda oluşacak iyimserliğin sınırlı kalmasını bekleriz.

Biden'in seçilmesi ancak Senato'nun ikiye bölünmesi: Yine Türkiye için negatif sayılacak bu senaryoda Biden'ın büyük bir mali teşvik paketini Senato'dan geçiremeyeceği beklentisini beraberinde getirdiği için küresel piyasalar için olumsuz sayılıyor. Bu durum seçim öncesi iyimserliği bir düzeltme ile geride bırakan bir piyasa ile karşı karşıya kalmamıza neden olabilir.

Belirsiz seçim sonucu: Tüm senaryolar arasında küresel piyasalar ve ABD için en olumsuzu ancak Türkiye için bir nebze daha olumlusu seçim sonuçlarının belirsiz çıkması; Senato ve Kongre ayrımlarının yapılamaması. Yatırımcıların önceden fiyatlamadıkları ve belirsizliği fiyatlamak üzere hemen harekete geçecekleri bu senaryoda küresel piyasalar karışık seyredecektir. Türkiye'de ise Joe Biden'ın seçimi kazanıp kazanmadığı ve Senato'da çoğunluğu elde edip etmediği belirsiz olacağı için risklerin ötelenmesi ve pozitif bir fiyatlamaya mahal vermesi söz konusu olabilir.

Kasım seçimleri biter bitmez bu 3 senaryo dahilinde piyasa türbülansının nereye evrileceğini görüyor olacağız. Hem Senato hem Temsilciler Meclisi'nde çoğunluğu Demokratların almasını sağlayamasa da Joe Biden'ın Başkan seçileceği senaryo daha olası görünüyor. Bu senaryoda ABD ile ilişkilerin hemen bir çıkmaza girmesini beklemesek ve orta vadede diplomatik ilişkilerin iki ülke çıkarlarını korumak üzere geliştirileceğini düşünsek de ilk piyasa tepkisi negatif olacaktır. Büyük oranda bu beklenti önceden fiyatlandığı için bu etkinin büyük bir trend değişimi değil bir düzeltme formunda olmasını bekleriz.